

KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**KIRGIZİSTAN LİSELERİNDE OKUTULAN “DİN
KÜLTÜRÜ TARİHİ” DERSİ PROGRAMININ
İNCELENMESİ: BİŞKEK ÖRNEĞİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Cazgöl COLALİYEVA

BİŞKEK 2018

**“KTMÜ.S.B.E.İSLAM
BİLİMLERİ ANABİLİM
DALI**

**KIRGIZİSTAN LİSELERİNDE OKUTULAN “DİN
KÜLTÜRÜ TARİHİ” DERSİ PROGRAMININ
İNCELENMESİ: BİŞKEK ÖRNEĞİ**

**Cazgöl
COLALİYEVA**

**BİŞKEK
2018**

KIRGIZİSTAN TÜRKiYE MANAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**KIRGIZİSTAN LİSELERİNDE OKUTULAN “DİN
KÜLTÜRÜ TARİHİ” DERSİ PROGRAMININ
İNCELENMESİ: BİŞKEK ÖRNEĞİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Cazgöl COLALİYEVA

Danışman

Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ

BİŞKEK 2018

ÖZ

Yazar : Cazgöl COLALIYEVA
Üniversite : Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı : İslam Bilimleri
Tezin niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XIX+145
Mezuniyet Tarihi : 27.12.2018
Tez danışman(lar)ı : Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ

“KIRGIZİSTAN LİSELERİNDE OKUTULAN ‘DİN KÜLTÜRÜ TARİHİ’ DERSİ PROGRAMININ İNCELENMESİ: BİŞKEK ÖRNEĞİ”

Kırgızistan’da son zamanlarda dini alanda olumlu nitelikteki gelişmelerden söz etmek mümkündür. Gelişmeler okulda din öğretimi konusu için de geçerlidir. Bağımsızlığın ilk yıllarından bugüne kadar okulda din öğretimi konusunda birkaç deneme vuku bulmuştur, ancak farklı sebeplerden dolayı bu denemeler başarılı olamamışlardır. Bu alana ait son deneme olarak “Din Kültürü Tarihi” dersini belirtebiliriz. “Din Kültürü Tarihi” dersi 2016-2017 eğitim-öğretim yılından itibaren Kırgızistan’ın toplam 10 lisesinde 9. sınıf öğrencilerine pilot uygulama olarak okutulmaya başlanmıştır. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında ise, “Din Kültürü Tarihi” ders programında bazı değişiklikler yapılarak, pilot uygulamanın ülkenin 56 okulunda devam ettirilmesi öngörülmüştür.

Kırgızistan’da böyle bir dersin okutulmaya başlaması büyük bir başarı olmakla beraber, ülkede okulda din öğretimi konusunda bilgi birikimi halen oluşmamıştır. Dolayısıyla ders programında ve ders kitabında eksikliklerin olması doğaldır. İşte bu araştırmamızda “Din Kültürü Tarihi” dersi programını ve ders kitabını inceleyerek, bunların yeterli olup olmadığını tespit etmeye çalıştık. Ayrıca, 2016-2017 yılındaki “Din Kültürü Tarihi” dersinin pilot uygulamasına katılan Bişkek’teki 10. ve 24. okullarının öğretmenleri ve öğrencilerine anket ve mülakat uygulanarak, “Din Kültürü Tarihi” dersi hakkındaki görüşleri alınmıştır. Sonuçta ders programının din öğretimi yaklaşımı, programda ele alınan konular, ders süresi ve saati, ders öğretmeni gibi konularda; ders kitabının ise görsel tasarım, öğrenme-öğretme etkinlikleri, İslam tasviri

gibi konularda yetersiz olduđunu tespit ettik. Arařtırmanın öneriler kısmında ders programının ve ders kitabının geliřtirilmesine dair teorik ve pratik teklifler sunulmuřtur.

Anahtar Kelimeler: Kırgızistan, Lisede Din Eđitimi, Din Dersi, “Din Kùltürü Tarihi” Dersi, Ders Programı, Ders Kitabı

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган : Жазгүл ЖОЛАЛИЕВА
Университет : Кыргыз Түрк “Манас” Университети
Багыты : Теология (Ислам таануу)
Ишгин сыпаты : Магистирдик диссертация
Беттердин саны : XIX+145
Бүтүрүү датасы : 27.12.2018
Илимий жетекчи : Проф. Док. Мустафа Көйлү

“КЫРГЫЗСТАНДЫН ОРТО МЕКТЕПТЕРИНДЕ ОКУТУЛГАН “ДИН МАДАНИЯТЫНЫН ТАРЫХЫ” ОКУУ ПРЕДМЕТИНИН ПРОГРАММАСЫНЫН ИЗИЛДЕНИШИ: БИШКЕК МИСАЛЫНДА”

Кыргызстанда акыркы жылдары диний чөйрөдө жагымдуу маанидеги кубулуштар болуп жатканын байкоо мүмкүн. Мектепте дин сабагын окутуу маселесинде да маанилүү жылыштар бар. Негизинен мектеп программасына дин сабагын киргизүү маселеси көз карандысыздыктын алгачкы жылдарында эле көтөрүлүп, бул багытта долбоорлор ишке ашырылган. Тилекке каршы бул долбоорлор түрдүү себептерден улам ийгиликтүү болгон эмес жана мектепте дин сабагын окутуу проблемасы чечилбей калган. Бул чөйрөгө байланыштуу акыркы иш чара катары 2016-2017 окуу жылынан баштап Кыргызстандын жалпы 10 мектебинде тогузунчу класстарга окутула баштаган “Дин маданиятынын тарыхы” пилоттук долбоорун атасак болот. 2018-2019 окуу жылында “Дин маданиятынын тарыхы” окуу программасында айрым өзгөрүүлөр жасалып, пилоттук долбоордун өлкөнүн 56 мектебинде улантылуусу каралган.

Кыргызстанда ушул сыяктуу предметтин окутулуп башгалышы чоң ийгилик болуп эсептелет, бирок муну менен катар, өлкөбүздө мектепте дин сабагын окутуу чөйрөсүнө тиешелүү илимий маалыматтар жокко эсе. Ушундан улам, “Дин маданиятынын тарыхы” окуу программасында жана окуу китебинде жетишсиздиктердин болушу толук ыктымал. Буларды эске алуу менен, изилдөөбүздү ушул багыт боюнча жүргүзүүнү чечтик жана “Дин маданиятынын тарыхы” окуу программасы жана окуу китебин анализдеп, күчтүү жана алсыз

тараптарын аныктоону максат кылдык. Буга кошумча, 2016-2017 окуу жылындагы “Дин маданиятынын тарыхы” предметинин апробациясында катышкан Бишкектеги № 10 жана № 24 мектептердин 9-класс окуучуларына жана бул сабакты берген мугалимдерге анкета жана интервью жүргүзүп, алардын бул предмет тууралуу ой пикирлерин алууга жетиштик. Жыйынтыкта, окуу программасында диний билим берүү жандашмасы, программадагы темалар, сабакка бөлүнгөн убакыт, сабактын мугалими сыяктуу өзгөчөлүктөр боюнча, ал эми окуу китебинде болсо ички жасалгасы, окуу-үйрөнүү иш чаралары (көнүгүүлөр, суроолор ж.б.), Ислам дининин сүрөттөлүшү сыяктуу өзгөчөлүктөр боюнча олуттуу жетишсиздиктерди аныктадык. Изилдөөнүн акыркы “сунуштар” бөлүгүндө окуу программасын жана окуу китебин жакшыртуу боюнча сунуштарыбызды киргиздик.

Түйүндүү сөздөр: Кыргызстан, мектепте дин сабагын окутуу, “Дин маданиятынын тарыхы” предмети, окуу программасы, окуу китеби

АБСТРАКТ

Выполнил : Жазгул ЖОЛАЛИЕВА
Университет : Кыргызско-Турецкий Университет“Манас”
Направление : Теология (Исламоведение)
Вид диссертации : Магистерская диссертация
Количество страниц : XIX+145
Дата окончания : 27.12.2018
Научный руководитель : Проф. Док. Мустафа Койлу

“ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОГРАММЫ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ «ИСТОРИЯ РЕЛИГИОЗНОЙ КУЛЬТУРЫ» ПРЕПОДАВАЕМОЙ В СРЕДНИХ ШКОЛАХ КЫРГЫЗСТАНА: НА ПРИМЕРЕ Г. БИШКЕК”

В последнее время в Кыргызстане отмечается положительная динамика развития в сфере религии. Также нужно отметить ощутимый прогресс и в сфере религиозного образования в школе. В стране несколько раз предпринимались попытки внедрения предмета по религии в школе. Но по разным причинам, эти попытки не увенчались успехом. Последний проект по внедрению урока по религии это пилотный предмет “История религиозной культуры” для девятых классов, который начался в 2016-2017 учебном году в десяти средних школах Кыргызстана. Предполагается что в 2018-2019 учебном году данный пилотный проект продолжится в 56 средних школах страны с введением некоторых изменений в учебную прогамму.

Несомненно, сам факт апробации такого предмета в школах Кыргызстана считается большим прогрессом. Но также нужно отметить, что в стране еще нет достаточных научных знаний, касающихся религиозного образования в школе. Поэтому, наличие недостатков в учебной программе и учебнике курса “История религиозной культуры” вполне ожидаемо. Учитывая все это, мы решили проанализировать учебную программу и учебник предмета “История религиозной культуры” и выявить их недостатки. Вместе с этим, мы провели анкетирование и интервью среди учащихся 9-х классов и учителей средних школ № 10 и № 24, которые участвовали в пилотном проекте 2016-2017 учебного года, чтобы узнать

их мнение по этому предмету. В результате, мы выявили значительные недостатки в учебной программе и учебнике предмета “История религиозной культуры” по следующим критериям: подход религиозного образования, содержание, выделенное время, учитель предмета, дизайн книги, методы обучения, описание Ислама. В последней части исследовательской работы мы внесли теоретические и практические рекомендации по улучшению учебной программы и учебника.

Ключевые слова: Кыргызстан, религиозное образование в средней школе, предмет по религии, предмет “История религиозной культуры”, учебная программа, учебник

ABSTRACT

Prepared by : Jazgul JOLALIEVA
University : Kyrgyz-Turkish Manas University
Department : Islamic Studies
Degree of the work : Master's Thesis
Number of pages : XIX+145
Finishing date : 27.12.2018
Supervisor : Prof. Dr. Mustafa KOYLU

THE EXAMINATION OF THE COURSE PROGRAM OF "HISTORY OF RELIGIOUS CULTURE" TAUGHT AT KYRGYZSTAN'S SECONDARY SCHOOLS: THE CASE OF BISHKEK

Recently we can see positive developments in religious sphere of Kyrgyzstan. These developments also apply to the issue of religious education at school. Since the yearly years of independence, there have been several attempts of religious education at school, but for different reasons these attempts have not been successful. The course program "History of Religious Culture" is the recent pilot project concerning the shpere of religious education at school. The subject of "History of Religious Culture" has begun to be taught to 9th grades from the 2016-2017 academic year in 10 high schools of Kyrgyzstan. As for 2018-2019 academic year, the pilot project is supposed to be continued in 56 high schools of the country.

It is a big success for Kyrgyzstan to test such subject at high school. But there is a serious lack of scientific knowledge in the shpere of religious education at school in our country. So there may be some shortcomings in the course program or in the textbook. Thus, in this thesis we analysed "History of Religious Culture" course program and textbook and tried to identify whether they are sufficient or not. Particularly, we have conducted questionnaire and interview to students of 10th and 24th high schools and their teachers who participated in the pilot project of "History of Religious Culture" course program in 2016-2017 academic year. The aim of these questionnaires was to learn studets' and teachers' opinion on "History of Religious Culture" course. In the result of the research we've found out that "History of Religious Culture" course program has shortcomings in terms of religious education approach,

topics which are included to the program, total time that is given to this subject. As for the textbook, it has shortcomings in terms of visual design, learning activities and description of Islam. In the 'suggestions' part of the thesis there have been offered theoretical and practical recommendations for the development of "History of Religious Culture" course program and textbook.

Keywords: Kyrgyzstan, Religious Education at High School, Course on Religion, "History of Religious Culture" Course, Course Program, Textbook

